

תשובון

מבדק 1- הקדמה וכללים בברכה ראשונה

מיועד לכיתות ד-ח לפי התוכנית החדשה- תוכנית מעבר תשפ"ו.
הלכות והליכות חלק ב', הלכות סעודה וברכות, פרק ט'.

רציונל

"..בדאי צריך היה להתבונן בהאפשרויות לסדר, אשר בכל הכיתות של התלמידים..ילמדו דינים והלכות הצריכות בחיים היום-יומיים. כיוון שסוף סוף זהו כל האדם..וכדי לחזק לימוד הנזכר לעיל כדאי לערוך בחינות במיוחד בדינים הצריכים ואל בינתם אשען" (מתוך אג"ק כרך י' עמ' קכא)
כדי להטמיע את ההלכות, יצרנו מבדקים קצרים על היקף צר של חומר במטרה להגביר את הסיכוי להצליח וליצור מוטיבציה ללימוד. לשק"ד המורה האם לערוך בנוסף גם מבחן מסכם על היקף רחב יותר של חומר, (ניתן לערוך שאלון מתאים משאלות נבחרות מהמבדקים הקצרים)/
לפניכם מבדק קצר לאחר לימוד ההקדמה ופרק ט'- כללים בברכה ראשונה.
מומלץ לעיין במבדק לפני הוראת היחידות, כאשר המורה רואה את פעילות ההערכה הוא יכול לדייק את הוראה.

מפתח מטרות:

1= בקיאות בהלכות הצריכות - ידע והבנה; 2=בקיאות בהלכות הצריכות - יישום; 3=שליטה במבנה ההלכה - הבנה; 4=שליטה בשפת ההלכה ומקורותיה-מילים ומושגים- ידע והבנה; 5=שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים - יישום; 6=שינון בעל פה - ידע

שאלה 1

5=שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים -יישום

- לפניכם ברכות. סמנו רק את הברכות שהן שיכות ל'ברכות הנהנין'.
- א. "ברוך אתה... אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת קדש"
- ב. ברוך אתה... המוציא לחם מן הארץ
- ג. "ברוך אתה... עושה מעשה בראשית"
- ד. "ברוך אתה... בורא מיני בשמים"

שאלה 2

4=שליטה בשפת ההלכה ומקורותיה-מילים ומושגים- ידע והבנה

- א. לפניכם הפתיח של הברכה. מלאו את המשימות לאחרי.
- "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם"
- מתחו קו תחת המלה שמשמעותה- הברכה והורדה של שפע הקיפו בעגול את המלים שמראות שאנחנו מקבלים את ה' למלה.

ב. מדוע מתר לאחר הברכה לאכול מהמאכל? השלימו:

כאשר אנחנו הופכים להיות עבדי השם, שהוא מלך העולם, ובטלים אליו, מותר לנו ליהנות מכל מה שיש בעולם כעבדיו. כתוצאה מכך, נפתחים לנו צנורות של ברכה ושפע.

תרמילון

עבדי, להנות, ברכה, מתר, אנחנו, נפתחים, העולם

שאלה 3

1= בקיאות בהלכות הצריכות - ידע והבנה;

סמנו נכון או לא נכון

ענו על שש מתוך תשע

ברכה ראשונה אומרים רק אם רוצים לאכול כמות מסוימת של המאכל. **לא נכון, ברכה ראשונה נאמרת על כל כמות.**

כאשר מברכים על מאכל - צריך להחזיק אותו ביד ימין בשעת הברכה. **נכון**

אם טועמים אכל, כדי לדעת אם צריך מלח - בכל מקרה צריך לברך. **לא נכון (אם טועמים קצת**

ופולטים לא צריך לברך)

אם שותה מיץ כדי לבלע כדור - לא צריך לברך. **לא נכון (יש הנאה מהמיץ, אבל אם מדובר במים אז**

לא צריך לברך)

אם שוכח לברך על משקה, יפלט אותו מהפה, ויברך על מה שנשארו לו או על משקה אחר. **נכון**

אם הכניס לפה מים ושכח לברך, ואין לו עוד מים, למשל, במקום מדברי - יכול לברך כאשר המים

בתוך הפה שלו. **לא נכון (במקרה זה, כשלא יכול לוותר על המשקה - יבלע את המשקה אפילו שלא**

ברך)

אם יש לפניו תפוח ושזיף, יברך על אחד מהם ויפטר את השני. **נכון**

אם דבר בין הברכה לאכילה דבור שלא לצורך האכילה - חייב לברך שוב. **נכון**

אם ברח על פרי שלם, לא יחתך אותו לפני האכילה, כי צריך לאכול מייד לאחר הברכה. **לא נכון, החיתוך**

הוא לצורך האכילה ומותר.

שאלה 4

2= בקיאות בהלכות הצריכות - יישום;

משפחת כהן ישבה ביער ואכלה. דיני שמחה שיש פלחי אבטיח בקפסא. היא מחבבת מאוד אבטיח,

ותכננה לאכול כמה פלחי אבטיח. היא אחזה בידיה פלח אבטיח, ברכה "בזרא פרי האדמה", ולאחר

שסיימה לברך, האבטיח נפל על החול והתלכלך.

מה דיני יכולה לעשות? בחרו את התשובה הנכונה.

א. יכולה לקחת אבטיח אחר מהקפסא ולאכול - בלי לברך.

ב. יכולה לקחת אבטיח אחר מהקפסא ולאכול - חבבת לברך שוב.

ג. חבבת לאכול את האבטיח המלכלך, כי היא ברכה עליו.

ד. כל התשובות נכונות.

שאלה 5

- א. 4=שליטה בשפת ההלכה ומקורותיה-מילים ומושגים- ידע והבנה
 ב. 4=שליטה בשפת ההלכה ומקורותיה-מילים ומושגים- ידע והבנה
 ג. 5=שליטה שפת ההלכה ומקורותיה-מילים ומושגים יישום
 ד. 2=בקיאות בהלכות הצריכות - יישום;
 ה, ו 1= בקיאות בהלכות הצריכות - ידע והבנה

בהמשך למקרה של השאלה הקודמת.

דיני לקחה פלח אבטיח נוסף מהקערה, בִּרְכָּה עָלָיו "בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה" ואָכְלָה. אחיה דָּוִד אָמַר לָהּ: לָמָּה בִּרְכָּתָ שׁוּב? זו "בִּרְכָּה לְבִטְלָה"!

א. מהי 'בִּרְכָּה לְבִטְלָה'? בַּחֲרוּ אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנְּכוֹנָה.

א. בִּרְכָּה שֶׁלֹּא חַיִּבִּים לוֹמַר אוֹתָהּ.

ב. בִּרְכָּה שֶׁלֹּא מִתְאַיְמָה לְסוּג הַמַּאֲכָל שֶׁאָכְלוּ.

ג. בִּרְכָּה שֶׁלֹּא נֶאֱמְרָה כְּרֹאוּי בְּכֻנָּה.

ד. בִּרְכָּה שֶׁיֵּשׁ סֶפֶק אִם צְרִיכִים לוֹמַר אוֹתָהּ.

ב. איזה משג דומה למשג 'בִּרְכָּה לְבִטְלָה'?

בִּרְכוֹת הַנֶּהֱנִין

בִּרְכָּה שְׁאִינוֹהָ צְרִיכָה

בִּרְכָּה בְּכֻנָּה

בִּרְכוֹת הַמַּצֵּה

ג. למה התכנן דָּוִד כְּשֶׁאָמַר לְדִינִי, שֶׁבִּרְכָּה 'בִּרְכָּה לְבִטְלָה'? דיני לא היתה צריכה לברך על האבטיח, כי כבר יצאה ידי חובה בברכה שבירכה על האבטיח שנפל.

ד. האם דָּוִד צָדֵק? נִמְקוּ. כן. כי במקרה שיש לפניו עוד מאותו הסוג והוא מתכנן לאכול עוד- אינו צריך לשוב ולברך.

ה. מה הבעיה לברך 'בִּרְכָּה לְבִטְלָה'? כי אומרים את שם ה' לבטלה, זהו לא כבוד שמים.

ו. מה צריך לעשות אם בטעות ברכו 'בִּרְכָּה לְבִטְלָה'? אומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".